

WNIOSEK

pośla Barwińskiego i towarzyszy w sprawie wydania ustawy krajowej o obowiązkowych spółkach rolniczych.

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony % zarys ustawy krajowej o obowiązkowych spółkach rolniczych.

II. Wezwać c, k. Rząd, by przedłożył Radzie państwa do konstytucyjnego załatwienia projekt ustawy, którą przyznaje się utworzonym wedle zarysu ustawy krajowej o obowiązkowych spółkach rolniczych spółkom i związkowi krajowemu tych spółek następujące ulgi:

1) ulgi podatkowe, określone ustawami z dnia 27. Grudnia 1880 Nr. 185 (Dz. u. p. z dnia 14. Kwietnia 1885, Dz. u. p. Nr. 43 z dnia 15. Kwietnia 1885, Dz. u. p. Nr. 51), o ile te spółki w swojej działalności i w swoich przedsiębiorstwach ograniczają się na własnych swoich członków, albo na osoby, wymienione i wspomniane w §. 3. ustępie 1. przedłożonego zarysu ustawy;

2) uwolnienie od opłaty za potwierdzenia otrzymania wkładek do spółki tudzież od wpisu ustawowego lub egzekucyjnego prawa zastawnego.

3) uwolnienie od opłaty za umowy, zawarte przez spółkę w jej zakresie działania ze spółkami zarobkowymi i gospodarzami, tudzież z innymi podobnymi związkami.

4) uwolnienie od opłat za statuta spółek.

5) uwolnienie od opłaty co do podań spółek do urzędów publicznych z wyjątkiem podań w sprawach sądowych;

6) uwolnienie od opłaty od ksiąg i zapisków, odnoszących się do wzajemnych, stosunków spółek i ich członków.

7) opust należitości ekwiwalentowej co do majątku ruchomego do wysokości $4\frac{1}{3}\%$ jego wartości z przynależnościami;

8) uwolnienie od opłaty pocztowej co do wzajemnej korespondencji spółek tudzież co do ich korespondencji z władzami państwowymi i autonomicznymi.

Narys niniejszy ma być przydzielony komisji gospodarstwa krajowego celem narad i przedłożenia sprawozdania.

Lwów dnia 12. Stycznia 1898.

Wnioskodawca:

Aleksander Barwiński w. r.

Czechowicz, Tytus Zajączkowski, A. Wachnianin, Michał Kulezycki, Ochrymowicz, Karatnicki, Niebyłowicz, Winniczuk, Kramarczyk, Szwed, Warzecha, Data, Potoczek, Dr. Olpiński, Dr. Sawczak, Teofil Merunowicz.

Z a r y s

ustawy krajowej o obowiązkowych spółkach rolniczych.

Definicja i cel spółek.

§. 1. Celem ubezpieczenia i popierania interesów kultury krajowej, celem popierania moralnych i materialnych stosunków rolników, wzajemnego pouczenia i niesienia sobie pomocy zawiązuje się w każdym powiecie sądowym spółka rolnicza.

Członkowie.

§. 2. Członkami spółki są z reguły wszyscy właściciele gruntów, położonych w dotyczącym okręgu powiatu sądowego, a przeznaczonych do prowadzenia jednej z gałęzi gospodarstwa rolnego.

Za takie grunta uznaje się te, które podlegają podatkowi gruntowemu.

Z tego wyjęte są:

1. Grunta, które służą celom handlowym i przemysłowym, a mianowicie takie, na których wystawione są budowle, przeznaczone do celów handlowych i przemysłowych, albo które służą na rzecz tych budowli względnie na rzecz przedsiębiorstw, założonych na tych gruntach.

2. Grunta, położone w miastach i miasteczkach, na których wystawione są budowle, dalej grunta, przeznaczone na rzecz tych budowli, tudzież grunta budowlane.

Kto posiada w więcej powiatach własne grunta, uprawniające do członkostwa spółki, ten jest członkiem spółek wszystkich powiatów, w których położone są jego grunta.

Jeżeli własność jest sporną, w takim razie o członkowstwie rozstrzyga posiadanie gruntu.

Wątpliwości co do członkowstwa spółki rozstrzyga wydział spółki, z wyjątkiem wypadku co do wyboru do wydziału spółki (§. 14).

§. 3. Członkowie spółek powiatowych uprawnieni są do przeniesienia praw i obowiązków, wypływających z członkowstwa spółki, na swoich administratorów, dzierżawców (poletników), użytkowników albo używających praw na podstawie §. 1104 Powsz. ust. cyw.

W tych wypadkach obowiązek wpłat pieniężnych na cele spółki spada na właściciela gruntu, a ten może swoje prawo wyborcze wykonywać albo tylko sam, albo przez jednego pełnomocnika.

§. 4. Za właścicieli gruntów, wymienionych w §. 2., zostających pod opieką lub kuratelą, wykonują prawa i obowiązki członków ich prawni zastępcy.

Jeżeli takie grunta znajdują się w ręku państwa, kraju, gmin, funduszów publicznych, albo innych osób prawnych, to dla wykonania praw i obowiązków członków musi być ustanowiony pełnomocnik tych korporacyj.

Jeżeli nieruchomości, której własność uprawnia do członkostwa spółki, jest wspólną własnością większej liczby osób, w takim razie mają one z pośród siebie wybrać jednego pełnomocnika do wykonywania praw i obowiązków członka; gdy co do tego nie można osiągnąć porozumienia, w takim razie wykonywanie praw i obowiązków członka przysługuje właścicielowi największego udziału, w razie równości udziałów rozstrzyga los. Jednakże za wpłaty pieniężne na cele spółek ręczą wszyscy solidarnie. Jeżeli współwłaścicielami są małżonkowie, w takim razie prawa i obowiązki członka wykonuje mąż.

§. 5. Spółka powiatowa może wedle potrzeby w poszczególnych gminach swego powiatu ustanowić z pośród swoich członków mężów zaufania jako organa spółki.

Zakres działania.

§. 6. Spółki rolnicze powiatowe, powołane są do pielęgnowania wzajemności pomiędzy rolnikami i do popierania wspólnych interesów gospodarczych swoich członków w prowadzeniu zajęć gospodarczych. A mianowicie przysługuje spółkom prawo:

1. zakładania domów składowych spółki, magazynów, spichlerzy i t. p. dla płodów gospodarskich tych spółek;
2. zajmowania się wspólną sprzedażą odstawionych przez spółki w tym celu, do spółki płodów, tudzież podejmowania się wspólnych dostaw potrzeb dla wojska;
3. zakupywania płodów i potrzeb gospodarskich (n. p. maszyn rolniczych dla wspólnego użytku) dla spółników;
4. podnoszenia fachowego wykształcenia rolników i robotników rolniczych przez urządzenie odczytów, zakładanie bibliotek, przez popieranie i zakładanie szkół gospodarskich, wspólnych szkółek lasowych i owocowych;
5. zakładania nowych i popierania lub łączenia ze sobą istniejących już kas pożyczkowych, zwłaszcza kas systemu Raiffeisena, celem ułatwienia kredytu osobistego i kredytu zastawniczego na podstawie odstawionych do magazynów i spichlerzy płodów rolniczych;
6. pośredniczenia w długoterminowych, ratami spłacalnych pożyczkach hipotecznych od krajowych hipotecznych albo innych kredytowych instytucyj dla spółników i w ogóle pomagania w spłacie i uregulowaniu długów włościańskich;
7. starania się o ubezpieczenie na wypadek choroby, słabości i starości zarówno gospodarzy, jak i sług tudzież robotników gospodarczych;
8. prowadzenia wykazów i pośrednictwa robót;
9. starania się o kontrolę nasion, nawozów i t. p., tudzież o to, by spółnicy znosili się ze stacyami doświadczalnemi;
10. starania się i pośredniczenia co do ubezpieczenia spółników od ognia, gradu, zarazy na bydło i co do innych ubezpieczeń i w ogóle wpływania na osiągnięcie korzystnych warunków w ubezpieczeniu;
11. urządzania stacyj rozplodowych, zakładania i popierania towarzystw hodowli bydła;
12. prowadzenia statystyki spółek;
13. pośredniczenia co do pomocy prawnej dla spółników.

Spółka jest obowiązana do udzielania wyjaśnień i opinij władzom autonomicznym i państwowym na ich domaganie się i może pod tym względem także z własnej inicjatywy domagać się od tych organów publicznych, by popierały cele spółki.

§. 7. Spółki rolnicze winny celem spełnienia swoich zadań gospodarczych (§. 6.), o ile te zadania nie mogą być przez nie bezpośrednio przeprowadzone, nawiązywać stosunki z po-

wiatowemi kasami zaliczkowemi, z kasami sierocińskimi i innymi towarzystwami gospodarczemi, i winny je wspierać.

§. 8. Celem lepszego spełniania zadań mogą spółki także między sobą tworzyć związki, a to mianowicie albo trwałe, albo tymczasowe dla osiągnięcia pewnego celu.

Związek tworzy się na podstawie umowy wzajemnej za przyzwoleniem krajowego związku spółek.

Stanowisko prawne spółki.

§. 9. Spółkę zastępuje wobec sądu i pozasądownie przewodniczący spółki lub jego zastępca. Jednakże pisma, któremi wkłada się na spółkę zobowiązania wobec osób trzecich, muszą być podpisane przez przewodniczącego, a względnie przez jego zastępcę i przez jednego członka Wydziału spółki.

Jeżeli pismo dotyczy aktu prawnego, do którego potrzeba zezwolenia ogólnego zgromadzenia spółki, musi ta aprobatą być uwidoczniona w piśmie przez podpis dwóch członków Wydziału spółki.

Za zobowiązania spółki rolniczej odpowiada tylko spółka jako osoba prawna. Spółki rolnicze nie podlegają postanowieniom ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) o towarzystwach zarobkowych i gospodarczych.

Wydział spółki. Liczba członków i ich zastępców.

§. 10. O sprawy spółki ma staranie Wydział i walne zgromadzenie spółki. Wydział spółki składa się najmniej z 12, a najwięcej z 24 członków. W powiatach, w których jest co najwyżej 2.000 wyborców, albo co najwyżej 20.000 morgów gruntu, ma Wydział 12 członków, — w powiatach zaś, gdzie jest najwyżej 3.000 wyborców albo 30.000 morgów gruntu, — 15 członków, przy 4.000 wyborców albo 40.000 morgach gruntu — 18 członków, przy 5.000 wyborców albo 50.000 morgów — 21 członków, przy 6.000 wyborców albo 60.000 morgów — 24 członków, przy 7.000 wyborców albo 70.000 morgów — 27 członków, przy 8.000 wyborców albo 80.000 morgów — 30 członków, przy 9 tysiącach wyborców albo 90.000 morgów gruntu — 33 członków, przy więcej jak 9 tysiącach wyborców albo 90.000 morgów — 36 członków.

Na wypadek, gdyby wydziałowy w ciągu peryodu wyborczego zrzekł się swego urzędu albo umarł, wybiera się zastępców, których liczba nie powinna być większą od połowy wydziałowych. Jeżeli liczba zastępców nie jest podzielną przez liczbę kół wyborczych, w takim razie liczba ta ma być podwyższoną do najbliższej liczby, przez nią podzielnej.

Zastępcy wstępują na miejsce wydziałowych w każdym kole wyborczem według otrzymanych przy wyborze głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

Tam, gdzie wybór odbywa się według grup narodowościowych (§. 21), może na miejsce wydziałowego być powołanym tylko zastępca z tej grupy narodowościowej, do której należał ustępujący wydziałowy.

Zastępcy wypełniają swój urząd tylko do najbliższego okresu wyborczego.

Okres wyborczy.

§. 11. Wydziałowi i ich zastępcy wybierani są na lat 6, a po upływie tego czasu pozostają oni w urzędowaniu aż do wyboru następców.

Po upływie każdego trzylecia występuje z dniem 31. grudnia połowa członków wedle kolei pozostawania w urzędowaniu i uzupełnia się przez nowe wybory.

Ustępujący mogą być na nowo wybrani, jeżeli nie zachodzą żadne przeszkody ustawowe.

Uprawnienie do wyboru.

§. 12. Prawo wyboru do spółki mają wszyscy członkowie spółki, posiadający prawo obywatelstwa austriackiego, z wyjątkiem tych, którzy w skutek wyroku Sądu karnego wykluczeni są od prawa wyborczego w gminie, tudzież z wyjątkiem tych, którzy popadli w konkurs, jak długo trwa konkurs.

Wybranymi mogą być wszyscy własnowolni członkowie spółki, — mężczyźni, którzy mają 3 lata prawo czynne, razem z oznaczonymi w §. 3. osobami, a prócz tego własnowolne osoby ze sfer gospodarczych fachowych (profesorowie i nauczyciele szkół gospodarczych, literaci, piszący dzieła o gospodarstwie, duchowni, weterynarze, urzędnicy gospodarczy i t. d.), jakkolwiek osoby te nie są członkami spółki, z tem atoli ograniczeniem, że liczba takich członków nie może przewyższać szóstej części wszystkich wydziałowych.

§. 13. Wymówić się od przyjęcia wyboru do wydziału spółki mogą tylko następujący członkowie spółki:

1. ci, którzy osiągnęli już 60. rok życia, albo którzy z powodu trwałej choroby nie mogą przyjąć na siebie tego urzędu;

2. ci, którzy wykażą, że ich zawód wymaga koniecznie, by oni przez czas dłuższy przebywali poza obrębem swojej stałej siedziby;

3. ci, którzy sprawowali już urząd wydziałowego spółki albo w innej spółce dotąd go sprawują.

Kto nie przyjmie wyboru bez przyczyny prawnej, ten podpadnie grzywnie do 20 zł. na rzecz kasy spółkowej.

Nieczłonkowie spółki mogą w każdym wypadku wymówić się od wyboru.

O obowiązku przyjęcia wyboru rozstrzyga wydział spółki.

§. 14. Do Wydziału spółki mogą być wybrani ci, którzy mają prawo biernego wyboru do Rady powiatowej.

Komisya wyborcza. Spis wyborców. Rozpi- sanie wyborów.

§. 15. Celem zarządzenia i przeprowadzenia wyborów ustanawia się w siedzibie spółki komisję wyborczą. Komisya składa się z przewodniczącego, powołanego przez Wydział krajowy, z komisarza rządowego, zamianowanego przez Namiestnictwo, z zastępcy Wydziału powiatowego i z trzech zastępców spółki.

Do ważności uchwał Komisji potrzebną jest obecność przewodniczącego i połowy członków.

Komisya wyborcza układa spis, do którego wciąga wyborców kolejną zstępną wedle wysokości ich rocznej powinności podatkowej, uprawniającej do wyboru do Sejmu. Obok imienia i nazwiska każdego wyborcy ma być także oznaczoną powinność podatkowa.

Jeżeli jest dwóch lub więcej wyborców z równą powinnością podatkową, to starszy latami ma być naprzód wpisany.

Na końcu spisu ma być podaną sumą powinności podatkowej wszystkich uprawnionych do wyboru do spółki.

Władze państwowe obowiązane są udzielić komisji wyborczej potrzebnych wyjaśnień co do powinności podatkowej członków spółki.

Jak się tworzy koła wyborcze.

§. 16. Wybór wydziału odbywa się w trzech kołach wyborczych, z których każde wybiera jedną trzecią część wydziałowych i jedną trzecią część zastępców. W tym celu dzieli się w powyżej wspomnianym spisie wykazaną ogólną sumę podatkową na trzy równe części.

Uprawnieni do wybierania, którzy wedle kolejną spisanych liczb wspomnianego spisu płacą pierwszą trzecią część wspomnianej sumy podatkowej, należą do pierwszego, ci którzy płacą

drugą trzecią część tej sumy, należą do drugiego, a wszyscy inni uprawnieni do wybierania, należą do trzeciego koła wyborczego.

Jeżeli przy tworzeniu kół wyborczych ogólna suma podatkowa nie da się podzielić wedle potrzeby tak, ażeby powinność podatkowa jednego wyborcy nie została rozdzieloną, w takim razie wyborca ten zostanie zaliczony do tego koła wyborczego, do którego jego powinność podatkowa musiała być wciągnięta wedle największej części.

§. 17. Przypadającą wedle §. 10. na spółkę liczbę wydziałowych i zastępców, rozdziela się w równych częściach na poszczególne koła wyborcze.

Jeżeli pierwsze koło wyborcze nie składa się przynajmniej z dwa razy takiej liczby wyborców, jaką to koło ma wybierać na wydziałowych i zastępców, w takim razie to koło wyborcze ma być uzupełnione ze spisu (§. 16.) następujących wyborców.

Kwotę podatkową wszystkich wyborców, stanowiących po tem uzupełnieniu pierwsze koło wyborcze, odciąga się od całej sumy podatkowej, a resztę dzieli się na dwie części. Ci wyborcy, którzy płacą pierwszą połowę tej reszty, stanowią drugie, a wszyscy inni trzecie koło wyborcze.

Jeżeli w skutek tego postępowania drugie koło wyborcze nie składa się przynajmniej z dwa razy takiej liczby wyborców, jaką ono ma wybierać na wydziałowych i zastępców, w takim razie w tem kole wyborczem należy przeprowadzić powyżej wskazanym sposobem uzupełnienie z następujących wyborców.

§. 18. Ułożone spisy wyborców wyklada komisya publicznie, ustanawiając czternastodniowy termin rekursowy do wnoszenia zarzutów.

O tych zarzutach rozstrzyga komisya ostatecznie i prawomocnie i podaje swoją decyzję do wiadomości rekurentów.

Następnie układa komisya zrektyfikowane spisy wyborców, wystawia na ich podstawie karty legitymacyjne i wysyła je wyborcom z rozpisaniem wyborów, w którym jest oznaczone, jaka liczba członków i jakiej kategorii ma być wybraną, tudzież którego dnia i o której godzinie ma się wybór odbyć.

Tworzenie kół wyborczych w powiatach mieszanych.

§. 19. W powiatach mieszanych pod względem narodowości, gdzie wedle ostatniego spisu ludności najmniej jedna piąta część ludności przynależy do drugiej narodowości, ma się odbyć we wszystkich albo w poszczególnych kołach wyborczych osobne głosowanie według grup narodowościowych.

W innych powiatach mają wyborcy po ułożeniu kół wyborczych oświadczyć na wezwanie komisji, w której grupie narodowościowej chcą swoje głosy oddawać. Na podstawie tego utworzone zostaną dla tych kół wyborczych, w których co najmniej jedna piąta część złożonych deklaracji oświadcza się za wyborem w drugiej grupie narodowościowej, dwie osobne grupy wyborcze dla wyborców obu narodowości.

Ilość wydziałowych i zastępców, przypadających na dotychczasowe koło wyborcze, rozdzieloną zostaje na grupy narodowościowe koła wyborczego, wedle proporcji, w jakiej wyborcy zgłosili się do wyboru w dotyczącej grupie narodowościowej.

Przytem ułamek większy nad połowę uważany bywa jako cała jednostka. Jeżeliby według tego obliczenia nie przypadł na jedną grupę narodowościową nawet jeden zastępca wydziałowego, w takim razie ogólna liczba zastępców winna być powiększoną o jednego zastępcę, który winien być przydzielony do dotyczącej grupie narodowościowej.

Tak ułożony stosunek jest ważny na dwa okresy trzyletnie, a jeżeli przynajmniej trzecia część wydziałowych wybranych w tej lub owej grupie narodowościowej nie podniesie zarzutu, w takim razie za zgodą Wydziału krajowego stosunek ten może być przedłużony na dalszy okres wyborczy.

Przeprowadzenie wyboru.

§. 20. Wybór odbywa się jawnie wobec komisji wyborczej, albo przez przysłanie karty głosowania, podpisanej ze strony wyborcy.

Wybór odbywa się względną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez członka komisji wyborczej.

§. 21. Komisja wyborcza uwiadamia wybranych członków o ich wyborze i wzywa ich do oświadczenia się, czy wybór przyjmują.

Skoro wybrany w ciągu ośmiu dni po otrzymaniu tego zawiadomienia nie oświadczy, że się uchyla od przyjęcia wyboru z przyczyn uzasadnionych w ustawie, w takim razie istnieje przypuszczenie, że on wybór przyjmuje, a w takim razie nie może on bez zgody wydziału zrzec się swego członkostwa, chyba że później co do jego osoby zaszła nowa przyczyna do uchylenia się od przyjęcia wyboru.

Komisja wyborcza zawiadamia także za pośrednictwem Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo, których członków wybrano i w którym okręgu wyborczym.

Zastępcy Wydziału krajowego i Rządu.

§. 22. Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo, mają prawo wyznaczyć do Wydziału spółki powiatowej po jednym przedstawicielu.

Ci przedstawiciele mają w Wydziale i na walnym zgromadzeniu spółki wszystkie prawa, przysługujące wydziałowym i w ogóle członkom spółki, z wyjątkiem prawa wyborczego, o ile ono nie przysługuje im jako członkom spółki, lub jako wybranym wydziałowym.

Zakres działania wydziału.

§. 23. Do zakresu działania wydziału należą wszystkie sprawy, nie zastrzeżone dla walnego zgromadzenia (§. 29.).

Ukonstytuowanie się wydziału. Funkcjonariusze wydziału.

§. 24. Po przeprowadzeniu wyboru wydziału, wybiera tenże z pomiędzy siebie przewodniczącego i dwóch kontrolorów kasowych. Wybór odbywa się bezwzględną większością wszystkich oddanych głosów. Jeżeli większości nie osiągnięto, w takim razie muszą wyborcy przy wyborze ściślej się ograniczyć do tych dwóch osób, które otrzymały stosunkowo największą ilość głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga los o tem, kto ma być wciągnięty do wyboru ściślej, i kogo należy uważać za wybranego.

Funkcjonariuszy wspomnianych wybiera się na trzy lata, jednak oni pozostają w urzędowaniu aż do wyboru ich następców. Jeżeli jedno z tych miejsc opróżni się w ciągu trzyletniego urzędowania, w takim razie na resztujący okres urzędowania przeprowadza się nowy wybór.

Przewodniczący, albo na wypadek przeszkodzenia jego zastępca zastępuje spółkę na zewnątrz kieruje i czuwa nad wszystkimi sprawami i podpisuje wszystkie pisma. Statuta spółki mogą mu przydzielić jeszcze inne prawa i obowiązki.

§. 25. Urząd członków Wydziału spółki jest bezpłatny, można im jednak na podstawie odnośnych postanowień statutów

(§. 30.) przyznać wynagrodzenie za poniesione w interesie spółki wydatki, tudzież za dłuższą stratę czasu.

Walne zgromadzenie spółki.

§. 26. Walne zgromadzenie składa się ze wszystkich członków, uprawnionych do wyboru spółki.

Przewodniczący spółki albo jego zastępca zwołuje walne zgromadzenie spółki i przewodniczy na niem. Walne zgromadzenie ma się odbywać przynajmniej raz w roku. Walne zgromadzenie należy zwołać także wtedy, gdy przewodniczący albo Wydział spółki uznają to za rzecz konieczną, albo jeżeli Związek krajowy poleci spółkom, by takie zgromadzenie zwołały.

W wezwaniu należy oznaczyć, gdzie i kiedy odbędzie się zgromadzenie i o jakich sprawach będzie radzić.

By zgromadzenie było uprawnione do uchwał, potrzebną jest obecność oznaczonej statutami liczby członków, uprawnionych do głosowania.

Jeżeli walne zgromadzenie się nie zbierze, w takim razie winno być zwołane nowe zgromadzenie, które bez względu na liczbę obecnych może powziąć ważne uchwały. Uchwały zapadają bezwzględna większością głosów.

§. 27. Do zakresu działania walnego zgromadzenia należy:

1. pilnowanie i badanie interesów przynależnych do spółki rolników, o ile popieranie tych interesów należy do celów spółki, i powzięcie uchwał w tych sprawach;

2. badanie i aprobowanie rocznych zamknięć rachunkowych i w ogóle kontrola nad działalnością Wydziału za pomocą komisji;

3. przedkładanie wniosków w sprawach zakładania, wspomagania i zmian zakładów spółkowych, mających na celu samopomoc gospodarską, naukę, ubezpieczenie na wypadek starości i choroby i t. d.;

4. powzięcie uchwał co do siedziby i języka urzędowego spółki;

5. powzięcie uchwał co do utworzenia Związków spółek;

6. uchwalanie statutów spółki i ich zmiany, tudzież inne bliżej statutami oznaczone ważne sprawy.

Przewodniczący winien podać walnemu zgromadzeniu potrzebne przedłożenia.

Statuta.

§. 28. W ramach niniejszej ustawy ustanowi sobie spółka statuta (§. 29.), w których mieszczą się przepisy co do prawidłowego prowadzenia spraw spółki.

Statuta i zmiany tychże wymagają aprobaty krajowego Związku spółek. Aż do zaaprobowania statutów spółki obowiązują statuta tymczasowe, wydane przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem.

Krajowy Związek spółek.

§. 29. Wszystkie spółki rolnicze w Królestwie Galicyi tworzą krajowy Związek spółek z siedzibą we Lwowie.

Celem krajowego Związku spółek jest:

1. starać się o wspólne interesa spółek i stale kontrolować spółki powiatowe;

2. pomagać spółkom w wykonywaniu ich zadań;

3. przeprowadzać samodzielnie oznaczone w §. 6. zadania spółek, o ile na to pozwalają siły poszczególnych spółek powiatowych;

Co do stanowiska prawnego krajowego Związku spółek, to mają zastosowanie analogiczne postanowienia §. 9.

§. 30. Organami krajowego Związku spółek są:

1. Zgromadzenie delegatów spółek rolniczych, i

2. Zwierzchność krajowego Związku rolników.

§. 31. Zgromadzenie delegatów spółek rolniczych składa się z zastępców wszystkich spółek powiatowych, z których Wydział wysyła po jednym.

Zgromadzeniu delegatów zastrzeżonem jest, co następuje:

1. Wybór naczelnictwa krajowego Związku spółek;
2. badanie spraw co do organizacyi lub działalności spółek, które mają być przedłożone zgromadzeniu delegatów wskutek wyraźnego polecenia Wydziału krajowego lub Namiestnictwa, albo takich, które naczelnictwo krajowego Związku spółek uchwaliło z powodu ich ważności przedłożyć zgromadzeniu delegatów.

Zgromadzenie delegatów odbywa się przynajmniej co trzy lata; w wypadkach nagłej koniecznej potrzeby może być na podstawie uchwały naczelnictwa Związku zwołane nadzwyczajne zgromadzenie delegatów.

Przewodniczący naczelnictwa krajowego Związku spółek, a w razie gdy ten jeszcze nie jest wybrany, to ustanowiony przez Wydział krajowy przedstawiciel zwołuje zgromadzenie delegatów i przewodniczy na temże zgromadzeniu.

§. 32. Zgromadzenie krajowe delegatów wybiera na trzy lata 17 członków do naczelnictwa krajowego Związku spółek i połowę zastępców.

Członkiem naczelnictwa Związku krajowego albo zastępcą może być wybrany ten, kto ma prawo biernego wyboru do spółki powiatowej.

Wybór odbywa się w dwóch grupach, podzielonych wedle narodowości. Każda z tych grup ma wybrać samodzielnie pewną liczbę członków i zastępców do naczelnictwa, i to w takiej proporcji, w jakiej poszczególne spółki powiatowe oświadczyły się za wyborem w tej lub owej grupie. Deklaracya ma być złożoną albo pisemnie, albo ustnie przez wysłanego delegata.

Co do zastępców, to mają zastosowanie analogiczne postanowienia §. 16.

Co do ustanowienia i czasu trwania tej proporcji, to mają tu zastosowanie przepisy §. 21. ust. 4. i 5.

Tak wybrane naczelnictwo wybiera z pomiędzy siebie przewodniczącego i jego zastępcę.

Wybór naczelnictwa, zastępców, tudzież przewodniczącego i jego zastępcy odbywa się bezwzględną większością głosów. Co do wyboru ściślejszego, to mają zastosowanie postanowienia §. 26.

Regulamin, który ma ułożyć naczelnictwo z aprobatą Wydziału krajowego, będzie zawierał w sobie dokładniejsze przepisy co do kierowania zgromadzeniem delegatów, tudzież co do naczelnictwa i jego przewodniczącego.

§. 33. Wydział krajowy i c. k. Ministerstwo rolnictwa mają prawo do wysłania na zgromadzenie krajowych delegatów spółek powiatowych i do naczelnictwa Związku krajowego po jednym delegacie z głosem doradczym.

Datki na cele spółki.

§. 34. Powiatowe spółki rolnicze, równie jak i krajowy Związek spółek mogą przy swem założeniu na pokrycie połączonych z założeniem wydatków nałożyć na swoich członków, a względnie na członków w okręgu Związku krajowego, należących do spółek powiatowych, dodatki co najwięcej w wysokości 1% od państwowego podatku gruntowego, uprawniającego do członkowstwa w spółce.

§. 35. Celem pokrycia swoich wydatków mogą spółki powiatowe i krajowy Związek spółek z końcem roku na podstawie preliminarza na rok najbliższy nałożyć na swoich członków,

a względnie na wszystkich do okręgu krajowego Związku należących członków dodatki pieniężne.

Dodatki te niepowinny przewyższać w spółkach powiatowych 4% a w krajowym Związku spółek 1% podatku gruntowego, uprawniającego do członkostwa. W razie odpisania podatku państwowego ustaje zobowiązanie do płacenia dodatków, oznaczonych w tym i w poprzednim paragrafie.

§. 36. Gdyby się okazała potrzeba pobierania na cele spółki powiatowej wyższego dodatku od podatku gruntowego, aniżeli 4% tego podatku, w takim razie spółka powiatowa winna za pośrednictwem krajowego związku spółek postarać się w tym celu o zezwolenie Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Tak samo winien krajowy związek spółek postarać się o zezwolenie Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, jeżeli tenże związek zamierza na cele, określone w poprzednim paragrafie, pobierać wyższy aniżeli 1%-owy dodatek od podatku gruntowego.

§. 37. Dodatki, oznaczone w §§. 36, i 37., będą pobierane jako dodatki do państwowego podatku gruntowego, a urzędy podatkowe będą je odsyłać do spółek powiatowych, albo do krajowego związku spółek. Datki te, jako dodatki do państwowego podatku gruntowego, mają ustawnicze prawo zastawu i wszelkie inne prawa tych podatków.

Przeciw nieprawnemu przypisaniu wspomnianych datków może członek spółki w ciągu dni 14 po uwiadomieniu o tem przypisaniu odwołać się do krajowego Związku spółek a w drugiej instancji do Wydziału krajowego.

§. 38. Powiaty i gminy tudzież powiat. kasy zaliczkowe mogą celem założenia spółek albo na wykonanie ich zadań udzielić datków ze swoich dochodów, albo ze swego majątku.

Wydziały powiatowe, a względnie Wydział krajowy, mogą prace kancelaryjne spółek powiatowych na ich domaganie się powierzyć czasowo albo trwale swoim urzędnikom.

O nadzorze.

§. 39. Spółki powiatowe podlegają nadzorowi naczelnictwa krajowego związku spółek. Naczelnictwo krajowe związku spółek bada i zatwierdza preliminarze tudzież zamknięcia rachunków spółek powiatowych i jest uprawnionem do poddania spółek powiatowych, tudzież założonych i popieranych ze strony tych spółek instytucyj i przedsiębiorstw w każdej chwili rewizyi swoich delegatów lub urzędników.

Na podstawie wyniku rewizyi może naczelnictwo krajowego związku spółek na urzędników i funkcjonaryuszy spółki za znaczne nieprawidłowości, jakich oni sami dopuścili się, albo jakich wskutek braku kontroli z ich strony dopuścili się inni, nałożyć grzywny do 50 zł., które wpływają do funduszu spółki powiatowej.

Nadzór nad krajowym związkiem spółek i ich rewizya należy do Wydziału krajowego.

Zażalenia przeciw uchwałom walnego zgromadzenia lub Wydziału Spółki powiatowej zozstrzyga naczelnictwo krajowego związku spółek. Zażalenia przeciw postanowieniom naczelnictwa krajowego związku spółek rolniczych rozstrzyga Wydział krajowy.

§. 40. Grzywny, nałożone na podstawie niniejszej ustawy, ściąga władza polityczna.

§. 41. Krajowy związek spółek ma prawe za zezwoleniem Wydziału krajowego wydać dla spółek powiatowych obowiązujące przepisy o zarządzaniu majątkiem.

Spółka powiatowa potrzebuje osobnej aprobaty ze strony krajowego związku spółek, jeżeli chce zaciągnąć pożyczkę pie-

nieżną, albo przyjmą na siebie jaką porękę, jeżeliby wynikające stąd zobowiązania z doliczeniem wszystkich dotychczasowych zobowiązań przewyższały sumę dodatków rocznych, jakie spółka może nałożyć na swoich członków bez wyższego zezwolenia (§. 37).

Tak samo i krajowy Związek spółek przy równych warunkach dla zasiągnięcia pożyczki albo dla przyjęcia na siebie poręki, potrzebuje zezwolenia Wydziału krajowego.

Rozwiązanie.

§. 42. Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem może rozwiązać wydział spółki powiatowej, albo naczelnictwo krajowego Związku spółek.

W takim wypadku mają być do trzech miesięcy przeprowadzone nowe wybory.

Równocześnie z rozwiązaniem, Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem postara się o dalsze prowadzenie spraw spółki powiatowej, a względnie krajowego Związku spółek.

Postanowienia językowe.

§. 43. Spółka decyduje o języku rozpraw i urzędowania własną uchwałą (§. 29.).

Krajowy Związek spółek, tudzież spółki powiatowe w mieszanych powiatach (§. 21.) mają starać się o to, by w rozprawach były równouprawnione obydwaj języki krajowe; ze stronami mają korporacje korespondować w tym języku, którego strona używa, albo który jest spółce znany jako język, używany przez stronę.

Przewodniczący i zastępca przewodniczącego w naczelnictwie krajowego związku spółek, przewodniczący i ich zastępcy w spółkach powiatowych w powiatach mieszanych, tudzież urzędnicy tych korporacyj muszą znać obydwaj języki krajowe

Postanowienia przejściowe.

§. 44. Na pierwszy czas, aż do ukonstytuowania się spółek powiatowych, ustanawia Wydział krajowy w każdym powiecie komisję z 6 członków. Wydział krajowy mianuje przewodniczącego Komisji, c. k. Namiestnictwo i Wydział powiatowy wysyłają po jednym zastępcy, innych trzech członków powołuje Wydział krajowy z pomiędzy mężów zaufania stanu rolniczego.